

Nr 544.

Av herr **Pettersson** i Dahl m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 121, angående anslag till förekommande och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen.

I proposition nr 121 har Kungl. Maj:t för riksdagens antagande framlagt förslag till förhöjt anslag till förekommande och hämmande av tuberkulossjukdomar hos nötkreatur. Propositionen får anses utgöra svaret på riksdagens skrivelse den 24 maj 1929 med begäran om utredning av och förslag till ytterligare åtgärder emot nötkreaturstuberkulosen. I stort sett synas också de förslag, som de s. k. nötkreaturstuberkulossakkunniga framlagt i sitt betänkande av den 21 oktober 1930, ha följts i propositionen. Kungl. Maj:t har dock ansett sig böra avsevärt beskära de sakkunnigas förslag om ersättning åt djurägare vid nedslaktning av djur, som konstaterats smittförande. De sakkunniga hade här föreslagit ett statsunderstöd uppgående till djurets halva slaktvärde, dock högst 100 kronor. Kungl. Maj:t har i den nu framlagda propositionen — om man frånser juver- och livmodertuberkulos — begränsat ersättningen till $\frac{1}{4}$ av det uppskattade köttvärdet och satt maximigränsen till 50 kronor; därjämte ha i propositionen från rätt till statshjälp undantagits alla djur, som upptäckas vid den första undersökningen inom en besättning. Statsrådet framhåller i sin motivering av propositionen, »att ersättning av statsmedel för nedslaktade smittfarliga djur på sätt sakkunniga föreslagit kraftigt skulle bidraga att främja intresset för tuberkulosbekämpandet», men av statsfinansiella skäl anser statsrådet sig nu ej kunna förorda de sakkunnigas linjer i ersättningsfrågan.

I årtionden har frågan om utsträckta åtgärder emot ladugårdstuberkulosen fått vänta på sin lösning; när man nu äntligen funnit en framkomlig väg, så är det knappast riktigt att bygga den så, att den ej blir tillgänglig för den stora massan av djurägare. Den begränsning av ersättningen, som Kungl. Maj:t föreslagit, kommer utan tvivel att göra det ekonomiskt omöjligt för många att uppfylla de fordringar, som ett deltagande i den statliga tuberkulokampen förpliktigar till. Det är nämligen en för ladugårdsekonomin mycket betydelsefull sak att omedelbart låta utgallra en konstaterat smittfarlig ko. Såsom av utredningen framgår stå många av dessa i hög produktion, och deras avyttring innebär en kännbar engångsförlust för ägaren även med den statsersättning de sakkunniga föreslagit. Den hjälp, som de sakkunnigas förslag erbjuder, betecknar säkerligen i många fall det minimum av tillskott som behövs. Önskvärt skulle därför ha varit, om riksdagen vid frågans behandling velat principiellt godkänna nötkreaturstuberkulossakkunnigas förslag till ersättning för nedslaktade smittfarliga djur, tillhöriga ägare som deltaga i bekämpandet enligt Ostertags metod, därmed markerande vikten av att anslutningen göres så bred, att de vidtagna åtgärderna bli av väsentlig bety-

delse för sjukdomens tillbakaträngande. Den kostnadsökning detta skulle medföra för statsverket är svår att beräkna, men torde under förutsättning att nedslaktning skulle ifrågakomma för 4 % av 30,000 anslutna djur efter en medelersättning av 60 kronor ha kunnat väntas uppgå till 72,000 kronor emot i propositionen upptagna 36,000.

Den inskränkning i rätten till ersättning vid den första kliniska undersökningen, som Kungl. Maj:t vidtagit i sakkunnigas förslag, inbesparar givetvis stora summor, men sätter också en kraftig spärr för nyanslutningen. Vid det första undersökningstillfället uppnås den största effekten, beroende på att alla de smittfarliga djur, som under åren hunnit uppstå, då upptäckas. Den engångsförlust, som dessa djurs omedelbara avyttrande till slakt innebär, kunna inte många djurägare i våra dagar ensamma bära. Konsekvensen av att ingen hjälp lämnas blir i många fall, att nedslaktning ej kommer till stånd och de smittförande djuren alltjämt få kvarstå och fullborda sitt förstörelseverk. Då emellertid ersättningen för smittfarliga djur inom de nytillkommande besättningarna kan ställa betydande krav å statskassan, torde man tills vidare få släppa tanken på att fullt ersätta dem enligt samma grunder som vid kontrollprovningarna. Däremot borde en kompensation med $\frac{1}{4}$ av slaktvärdet med maximering till 50 kronor ha kunnat vara ekonomiskt genomförbar. Den kostnadsökning en sådan ersättning skulle medföra kan approximativt för nästa budgetår beräknas till 30,000 kronor, om man förutsätter att 20,000 djur tillkomma och 5 % av dessa äro smittfarliga. Med hänsyn till vad departementschefen anfört skola vi dock icke framställa något yrkande på denna punkt.

I propositionen säger sig statsrådet biträda sakkunnigas förslag, att djur som reagerat vid tuberkulinundersökning skall kliniskt undersökas. Befinnes djuret härvid smittfarligt skall nedslaktning företagas inom 30 dagar. Däremot anser sig statsrådet »ej kunna ansluta sig till förslaget, att för sålunda nedslaktat djur ersättning skall utgå ur statsmedel, då djurägaren ej synes mera berättigad här än i de tidigare omnämnda fall, då nedslaktning efter en första klinisk-bakteriologisk undersökning ägt rum». Detta yttrande synes kunna uppfattas så, att inom besättningar där Bangska metoden följes ersättning för påträffade smittfarliga djur ej skulle under några omständigheter kunna utgå. En sådan inställning på denna punkt torde ej vara försvarbar. Givetvis är det riktigt och konsekvent, att en första undersökning med tuberkulin och en sådan enligt den kliniska metoden jämsställas, men däremot kan den djurägare, som är ansluten till den Bangska kampen och iakttagit reglerna härför, med full rätt påyrka att — därest fall av smittfarlig tuberkulos konstateras bland de omprövade inom hans besättning — i ersättningshänseende minst bli ställd i paritet med deltagarna i bekämpandet enligt Ostertag. Det skulle säkert innebära en stor orättvisa att handla annorlunda. Det rör sig härvidlag om ett relativt litet antal djur (år 1932 reagerade 2,725 djur av vilka 150 å 200 kunna anses smittfarliga) för vilka ersättning i sin helhet ej behöver beräknas till mera än 10,000 kronor för nästa budgetår, ett anslag som även under nuvarande statsfinansiella förhållanden borde kunna beviljas.

Ur många synpunkter är det beklagligt, att i propositionen de sakkunnigas förslag ej i större utsträckning upptagits, särskilt om decentralisering av tuberkulosarbetet, med tyngdpunkten förlagd till länsorganisationer. På detta område som på så många andra har erfarenheten i rikligt mått visat vikten av självständiga lokala organisationer med förmåga att i fältarbetet uppehålla den kontakt med deltagarna, som är nödvändig för att vidmakthålla intresse och förtroende. Det torde också vara en chimär, att ett centralt organ kan på samma sätt vid arbete, som vilar på frivillighetens grund, utöva kontroll och tillika visa anpassning efter skiftande förhållanden med lika gott resultat som en lokal organisation med viss självständig befogenhet. Det är att livligt hoppas, att Kungl. Maj:t vid den slutliga utformningen av bestämmelserna för den utökade tuberkuloskampen måtte beakta de sakkunnigas förslag och motivering på denna punkt.

Hade förslag kunnat framläggas angående åtgärder till hindrande av handel med tuberkulösa livdjur särskilt vid försäljning av kreatur å auktion, skulle detta säkerligen ha varit av stor betydelse i kampen mot nötkreaturs-tuberkulosen. I frågans nuvarande läge anse vi oss dock icke kunna framställa något yrkande om bifall till de sakkunnigas förslag i detta avseende.

Med stöd av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta att till förekommande och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen för budgetåret 1934/1935 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor utöver vad Kungl. Maj:t i proposition nr 121 begärt, samt

att vid utformningen av de organisatoriska bestämmelserna hänsyn måtte tagas till vad ovan anförts.

Stockholm den 27 februari 1934.

Anders Pettersson
i Dahl.

K. A. Westman,
Brobygård.

Ludwig Brännström.

Sven Olsson,
Rimforsa.

Harald Andersson
i Dunker.

Ernst V. Olsson.

Arvid De Geer.

